

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Факультет педагогіки та психології
Кафедра музичного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи

Н. І. Василькова

2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНІ ДИСЦИПЛІНИ
(СОЛЬФЕДЖІО, ГАРМОНІЯ)**

Ступінь бакалавр

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 014 Середня освіта

014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Освітня програма Середня освіта (Музичне мистецтво)

2018-2019 навчальний рік

Розробник: Васильєва Лариса Леонідівна, доцент кафедри музичного мистецтва,
кандидат мистецтвознавства, доцент Л.Л. (Васильєва Л. Л.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри музичного мистецтва

Протокол № 1 від «27» 08 2018 р.

Завідувач кафедри О.І. (Стріхар О.І.)

«27» 08 2018 р.

1. Опис навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень(ступінь)	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Вибіркова	
	Спеціальність: 014 Середня освіта		
Індивідуальне науково-дослідне завдання –	014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)	<i>Рік підготовки:</i>	
Загальна кількість годин - 90		2	
		<i>Семестр</i>	
		3	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 4	Ступінь: бакалавра	<i>Лекції</i>	
		-	-
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		30 год.	
		<i>Самостійна робота</i>	
		60 год.	
		Вид контролю: іспит	

Мова навчання – українська

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 30 год. – аудиторні заняття, 60 год. – самостійна робота (30% / 70%).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу «Музично-теоретичні дисциплін (сольфеджіо, гармонія)» – формування в майбутніх учителів музичного мистецтва вільної слухової орієнтації в музичному матеріалі, уміння слухати й сприймати музику в усіх її компонентах; систематизованих знань з гармонії як важливого засобу музичної виразності та практичних вмій щодо їх творчого використання.

Завдання курсу «Музично-теоретичні дисциплін (сольфеджіо): *методичні*: формування системного ставлення до музики, як комплексу художніх засобів, розвиток здібності сприймання та усвідомлення висотних, ладових, метро ритмічних чинників звукової матерії, гармонічних засобів і гармонічних процесів, поліфонічних прийомів та форм їх втілення, формування уміння запам'ятовувати музичну інформацію; *пізнавальні*: студенти повинні знати художній зміст музичних творів, що аналізуються, їх музично-естетичні особливості, орієнтуватись у стильових рисах музичних фрагментів, що підлягають інтонаційному, метро-ритмічному аналізу, володіти базовими музично-теоретичними знаннями; *практичні*: вміння працювати з музичним матеріалом, інтонувати звукоряди гам, ладів, акорди, їх послідовності, сольфеджувати одно-, двох, трьох та чотириголосні фрагменти музичних творів, інструктивний матеріал, визначати на слух відповідні завдання, оперувати теоретичними поняттями, вміння відтворювати музичну інформацію по пам'яті, вміння грамотно записувати по пам'яті музику.

Завдання курсу «Музично-теоретичні дисциплін (гармонія): *методичні*: вивчення одного з фундаментальних музично-теоретичних курсів дає змогу розкрити його провідні методологічні підходи і методичні засади використання засобів гармонічної мови; *пізнавальні*: студенти повинні знати історичні етапи становлення й розвитку гармонії, розуміти її формотворчі та колористичні функції, прояви індивідуально-стильових композиторських рішень, національно-своєрідних особливостей ладогармонічної мови; *практичні*: вміння гармонізувати мелодії, басовий голос, володіння навичками аранжування, обробки мелодій класичного типу, народних, джазових, популярних, підбирання акомпанементу, використання різних засобів фактури з урахуванням стилістики та жанрової специфіки музичної теми, аналіз гармонічних засобів у творах різних стилів і напрямків, без чого не можливо опанувати сенс музичного мистецтва та усвідомити його роль у системі музично-естетичного виховання.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими **компетентностями**:

ЗК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ФК 2. Здатність до розуміння сутнісних особливостей предметної області та оперування професійною термінологією у галузі музичного мистецтва.

ФК 4. Здатність розкривати системно-структурні зв'язки музикознавчих, музично-педагогічних, культурологічних, частково-методичних понять.

ФК 8. Здатність до засвоєння знань у галузі музично-теоретичних дисциплін та усвідомлення їхнього взаємозв'язку з практикою музичної діяльності.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знає музичну термінологію, розуміє основні концепції, теорії та загальну структуру музикознавчих наук.

ПРН 7. Демонструє уміння вирішувати музично-педагогічні проблеми, оригінальність і гнучкість творчого мислення у процесі конструювання, інтерпретації та реалізації музично-педагогічних ситуацій.

ПРН 8. Виявляє здатність до самоактуалізації, саморозвитку та самокорекції у процесі мистецької й музично-педагогічної діяльності.

ПРН 19. Здатний вчитися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набути під час навчання кваліфікацію.

3. Програма навчальної дисципліни

Гармонія:

Кредит 6. Хроматика

Тема 16. Ладова альтерація.

Тема 17. Альтерація акордів субдомінантової групи

Тема 18. Альтерація акордів доміантової групи.

Кредит 7. Неакордові звуки

Тема 19. Затримання і предйоми.

Тема 20. Прохідні та допоміжні.

Тема 21. Складні форми неакордових звуків

Кредит 8. Хроматико-енгармонічна система

Тема 22. Ступені спорідненості тональностей. Поступові модуляції

Тема 23. Прискорені, раптові та енгармонічні модуляції

Тема 24. Еволюція ладогармонічного мислення

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усь	у тому числі				
		л	П	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 6. Хроматика						
Тема 16. Ладова альтерація.	12		4			8
Тема 17. Альтерація акордів субдомінантової групи	12		4			8
Тема 18. Альтерація акордів доміантової групи.	6		2			4
Усього за 6 кредит:	30		10			20
Кредит 7. Неакордові звуки						
Тема 19. Затримання і предйоми.	12		4			8
Тема 20. Прохідні та допоміжні.	12		4			8
Тема 21. Складні форми неакордових звуків	8		2			4
Усього за 7 кредит:	30		10			20
Кредит 8. Хроматико-енгармонічна система						
Тема 22. Ступені спорідненості тональностей. Поступові модуляції	12		4			8
Тема 23. Прискорені, раптові та енгармонічні модуляції	12		4			8
Тема 24. Еволюція ладогармонічного мислення	16		2			4
Усього за 8 кредит:	30		10			20
Усього годин за 3 семестр:	90		30			60

5. Теми лекційних занять

Робочим планом не передбачено

6. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 6. Хроматика		
1.	Тема 16. Ладова альтерація.	4
2.	Тема 17. Альтерація акордів субдомінантової групи	4
3.	Тема 18. Альтерація акордів домінантової групи.	2
Кредит 7. Неакордові звуки		
4.	Тема 19. Затримання і предйоми.	4
5.	Тема 20. Прохідні та допоміжні.	4
6.	Тема 21. Складні форми неакордових звуків	2
Кредит 8. Хроматико-енгармонічна система		
7.	Тема 22. Ступені спорідненості тональностей. Поступові модуляції	4
8.	Тема 23. Прискорені, раптові та енгармонічні модуляції	4
9.	Тема 24. Еволюція ладогармонічного мислення	2
Усього:		30

7. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 6. Хроматика		
1.	Тема 16. Ладова альтерація.	8
2.	Тема 17. Альтерація акордів субдомінантової групи	8
3.	Тема 18. Альтерація акордів домінантової групи.	4
Кредит 7. Неакордові звуки		
4.	Тема 19. Затримання і предйоми.	8
5.	Тема 20. Прохідні та допоміжні.	8
6.	Тема 21. Складні форми неакордових звуків	4
Кредит 8. Хроматико-енгармонічна система		
7.	Тема 22. Ступені спорідненості тональностей. Поступові модуляції	8
8.	Тема 23. Прискорені, раптові та енгармонічні модуляції	8
9.	Тема 24. Еволюція ладогармонічного мислення	4
Усього:		60

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Гармонія:

- Зробити гармонізацію мелодій народних пісень (користуватись збірником «Шкільний співаник», укладач Ф. Колесса, К., 1999), здійснити 2-3 варіанти обробок, використовувати різні типи фактур (акордова, гармонічна фігурація, підголоскова). Виконати на фортепіано та вокальним ансамблем.
- Створити період у формі класичної квадратної побудови (4+4), або 8+8 – тональність з 1-2 знаками, використати акорди повної функціональної системи.
- Створити період з розширеним 2-м реченням (4+6), використати перервану каденцію.
- Написати власний твір у жанрі вальсу, користуючись наданою фактурною схемою. Форма 8+8) тональність з 1- 3 знаками.
- Зробити аналіз гармонічної мови твору Б. Снеткова «Море спить», вказати на виражальне значення альтерованих акордів.
- Створити прелюдію у формі класичного періоду (4+4) (8+8) з використанням альтерованих акордів у різних частинах форми.
- Написати власний твір у жанрі польки (мазурки, галопа, румби, танго), використовуючи фактурну схему та в гармонії альтеровані акорди.

8. Створити композицію у вільній формі з використанням акордики не терцієвої структури (12-16 тактів).
9. Створити джазову обробку мелодії «Колискової» Дж. Гершвіна з використанням мелодичної фігурації у фактурі супроводу.
10. Створити варіації (2-3) на тему відомої естрадної пісні (за вибором, наприклад, «Вернисаж» Р. Паулюса, «Осінні листя» В. Косма).

9. Методи навчання

1. Інтонування, сольфеджування, слуховий аналіз, диктанти
2. Спостереження музично-інтонаційних явищ та порівняння
3. Метод ладо-інтонаційного аналізу.
4. Повідомлення нових знань про музичну систему, стилі, жанри, прийоми розвитку музичного слуху, ритму, пам'яті.
5. Метод ритмо-інтонаційного аналізу.
6. Метод самовиховання, самоорганізації
7. Особистий приклад
8. Синтетичний (індуктивний) та аналітичний (дедуктивний) підхід
9. Використання наочності – нотного матеріалу, музичних ілюстрацій
10. Бесіди, розповідь, пояснення, дискусія, гармонічний аналіз, інтонаційний аналіз.

10. Методи контролю

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються методи усного і письмового контролю, які мають сприяти підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Контроль знань та вмінь студентів з дисципліни «Музично-теоретичні дисципліни (сольфеджіо, гармонія)» здійснюють шляхом виконання тестових завдань, контрольних робіт, контрольних завдань, слухового аналізу, диктантів.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота								КР	Накопичувальні бали/сума
T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23	20	300/100
30	35	35	35	30	35	25	25		
T24									
30									

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54	2 (незадовільно)	Не зараховано
FX	35-49		

12. Методичне забезпечення

Робоча навчальна програма, НМК, Навчальні посібники.

Методичні матеріали; питання до контрольних робіт, тести (поточні та підсумковий).

13. Рекомендована література

Базова

1. Завісько Н. З., Лемішко М. М. Гармонія. Вінниця : Нова Книга, Ч. 2 : Хроматика. 2016. 215 с. : ноти
2. Лемішко М.М. Гармонія. В 2-х частинах: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв . Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. 164с.
3. Лемішко М.М. Гармонія: навч. посіб. для вищ. навч. закл. культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації. Львів. держ. муз. акад. ім. М. В. Лисенка. Вид. 2-ге, допов. Вінниця : Нова книга, 2010. Ч. 1 : Діагоніка. 2010. 224 с. : ноти.
4. Нівельт О.А. Загальна теорія функціональності в гармонії: Навчальний посібник. Одеса : Друкарський Дім, 2007. 224 с.
5. Потапова І. Підручник гармонії: Навчальний посібник для студентів музичних училищ. К, 2006. - 40с.

Допоміжна

1. Андросюк В. Гармонія у музичних прикладах. К., 1976.
2. Дубинін А. Гармонія. К., 1981.
3. Дубінець І. В. Гармонія (модульний курс): навч. посіб для студ. вищ. навч. закл. Бердян. держ. пед. ун-т, Ін-т психол.-пед. освіти та мистец., Каф. муз. виховання. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2012. 251 с.
4. Сисак Л. М. Практичні поради з вивчення гармонії: метод. рек. для вищ. навч. закл. культури і мистец. I-II рівнів акредитації; Держ. метод. центр навч. закл. культури і мистец. України. Вид. 2-ге, переробл. та допов. Вінниця : Нова Книга, 2012. 87 с. :

14. Інформаційні ресурси

1. <http://www.lafamire.com>
2. <http://muzcreator.com>
3. <http://ru.wikipedia.org>
4. <http://www.7not.ua>
5. <https://studfile.net/preview/5460898/page:4/>